

39. Rackeby sn, Åkersberg.

Pl. 33.

Litteratur: Skara tidning 10/7 1901; G. A. Bohlin, Två nyupptäckta runstenar 2 (VFT 2: 2–3, 1903, s. 138 f.); O. Sjögren, Sverige 4 (1933), s. 330; Handlingar 1934, 1936, 1938, 1942, 1948 (restaureringsrapport) i ATA.

Äldre avbildning: Bohlin a.a.

Runstenen står sedan 1936 rest 400 m. NV om Åkersberg, 6 m. V om bivägen mellan Åkersberg och Rackeby folkskola i nordöstra kanten av en liten höjd. På skogsbacken, c:a 30 m. S om runstenen ligger ett forntida gravfält med 10 à 20 gravrösen, en del med synliga stenpartier, de största 8–10 m. i diameter.

Stenen påträffades år 1900, sönderslagen i fyra delar, i åkern 40 à 50 m. NÖ om sin nuvarande plats i skogsbacken. Upptäckten skedde vid plöjning. Fragmenten hoppassades och upplades av markägaren provisoriskt vid åkerrenen, c:a 200 m. N om folkskolan. Ett litet stycke, som senare påträffades, lades till de övriga. Vid undersökningen 1934 befanns delarna vara sex, varvid dock ett litet stycke med inskriftens två första runor icke kunde återfinnas. Det har troligen använts till skolning av någon stolpe i ståltråds-hägnaden intill. Stenen lagades och flyttades till sin nuvarande plats sommaren 1936.

Grå granit. Höjd 1,75 m., bredd 0,94 m. Ytan är skrovlig och huggningen på flera ställen grund.

Inskrift (supplerad efter Bohlins bild):

[pr]asi : sati : stia : pasi : ut : haftan : sun : sin
 5 10 15 20 25 30

Prasi satti sten þannsi æftir Halfdan, sun sinn.

»Trase satte denna sten efter Halvdan, sin son.»

Till läsningen: Runorna äro på sina ställen grunda och svårlästa. I början av ristningen har ett stenstycke bortfallit, sedan stenen påträffades, varigenom runorna 1–2 skadats. Av 1 þ återstår toppen av en hst. Efter ett mellanrum, som är något större än vanligt men väl motiverat av en bortslagen bst och spatiös skrivning, följa kvarvarande delar av 2 r. 7 a har grund och otydlig bst. 12 i är bevarad i kanten av en flagring. 13 a är felristning för n. 14 þ har nedtill bortflagrad hst. 15 a är säker fastän nedtill avflagrad, likaså 22 f. Efter 26–28 sun finnas möjligen spår av två punkter i den skrovliga ytan. Genom 31 n borrades den sprängkil, vars laddning splittrade stenen i 6–7 stycken, och av de båda sista runorna lämnades mycket obetydliga spår.

Möjligen kan runföljden 10–17 beteckna *ste[n]a þessi* »dessa stenar». ut är en egendomlig skrivning för *æftir*. I grannsocknen Strö finner man emellertid på Vg 47 skrivningen *uft*.

Prasi finns tidigare belagt i västnordiska källor, äldst som namn på en landnamsman *Prasi i Skógum Þórolfs son*, även kallad *Prasi hinn gamli* (efter honom gårdsnamnet *Prasastaðir*); från 1229 nämnes i Sturlungasagan en *Prasi Prasa son*. Som binamn fungerar det 1392 i DI III 483¹⁹ *Einar þrase*. Fem.-formen **Prasa* finns endast som efterled i det mytologiska *Hlífþrasa*, restituerat av S. Bugge ur originalets *Hlífþursa*, (eddadikten Svipdagsmál). Lind sammanställer binamnet med verbet *prasa* 'fnysa' (Fritzner), 'hota, söka skrämja' (S. Bugge, *Studier over de nord. Gude- og Heltesagns Oprindelse* 1, 1881–89, s. 395 noten). Om namnet *Halfdan* se Vg 7.

40. Råda sn, kyrkan.

Pl. 33.

Litteratur: B 989, L 1365, T 14. J. Hadorph, Annotationskladd (i: J. Peringskiöld, Monumenta 9, delvis tr. som Reseanteckningar etc. 1669 och 1671 i VFT 2: 1, 1901, s. 70); A. H. Wrangel 1742 i UUB R 554; J. Peringskiöld, Monumenta 9, bl. 48; N. R. Broeman, Sagan om Ingvar Widtfarne (1762), s. 205; J. N. B. [von] Abrahamson, Märkelig-